

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Rɔma danxaniyatɔɛ pama
ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa
fe ra

Isa xa fe folo Isirayila boxi ne, kono a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mexi Isa xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyi ra. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma na mixi moɔlie saabui ra. Annabi Pɔlu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sooneya ki fanyi ra, han Isayankae nu toma boxi birin ma naxee nu na Rɔma xa mangeya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxe sɛbɛ Isayankae ma naxee nu na Rɔma mangataa. A nu wama sigafe e xɛɛbude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxe findixi yi Kitaabui nan na. Pɔlu nu wama Ala xa kisi xa masenyi xaranfe Romakae ra yi sɛbeli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fixɛ mixie bɛ naxee nu Yuwifie xa diine kolon, a nun mixi naxee mu gɛxi a kolonde. Na masenyi foloma yunubi xa fe xaranyi nan ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubitɔɛ nan na naxan lanma a xa paxankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinela yo, diinetare yo, e birin na

yunubi xa nɔɛ nan bun ma.

Na nan a toxi, Pɔlu a masenma won bɛ a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi soto. Mixi mu nɔma a yetɛ rakiside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan nɔma na rabade a bɛ. Yi Kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. A naxɛ a Isa xa sɛrɛɛ nan gbansan nɔma findide adamadie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, Pɔlu masenyi gbete tima naxan danxaniyatɔɛ jɛrɛ ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Sɛniyenxi ragoroma nɛ a bɔjɛ ma, a fa bira Alatala waxɔnfe fɔxɔ ra. Na kanyi gbilenma nɛ fe jaaxi fɔxɔ ra, a ti kira fanyi xɔn, a findi misaali ra birin bɛ. Ala na folo Isirayila bɔnsɔɛ nɛ, kɔnɔ a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade soto Alatala xɔnyi. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Rɔma danxaniyatɔɛ jama ma

Pɔlu, Isa xa Xibaaru Fanyi kawandila

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili n xa findi a xa xɛɛra ra, a n sugandi n xa a xa xibaaru fanyi rayensen yɛ.

² Temui dangixi, Ala nu bara a xa yi xibaaru fanyi laayidi a xa namijɔnmɛɛ xui ra Kitaabui

seniyenxi kui. ³ Yi xibaaru fanyi findixi a xa Di nan xa fe ra, naxan bari Dawuda bonsoe kui a adama ki ma. ⁴ Xaxili Seniyenxi fan bara a masen senbe ra a Ala xa Di na a ra. A na masen a xa marakeli nan saabui ra faxe ma. Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ⁵ A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnexi muxu ra muxu xa findi xerae ra a xili xa fe ra, alako si birin xa danxaniya a ma, e xa bira a foxo ra. ⁶ Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi. ⁷ N yi sebefe wo tan Romakae nan ma Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa findi a xa seniyentoe ra. Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bonesa fi wo ma.

⁸ A fole ra, n nan n Marigi Ala tantuma ne wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya xili bara din duniya birin na. ⁹ N Marigi Ala, n naxan batuma n nii birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyi rayensenma, a tan a kolon a n na nondi nan falafe wo be. A tan nan n seede ra, fa a fala, n a maxandima wo be temui birin. ¹⁰ N man Ala maxandima, xa a sago na a ra, a xa a niya n xa no sigade wo xonyi fa. ¹¹ Barima wo to xoli na n ma ki fanyi, alako n xa no wo senbe sode Ala xa ki ndee ra. ¹² A xoli n ma won xa won bore ralimaniya won ma danxaniya saabui ra, won birin xa senbe soto won bore ra.

¹³ N ngaxakerenyie, n wama wo xa a kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara nate tongo n xa siga wo xonyi n xa sa n ma wali tide nde to wo tagi alo n a toxi ki naxe jamane gbetee tagi, kono han to a mu sooneya n be. ¹⁴ Fo n xa woyen

mixi birin be, taa idoxoee nun daaxa idoxoee, xaran mixie nun xarantaree. ¹⁵ Na na a ra a xoli n ma ki fanyi n xa xibaaru fanyi kawandi wo tan Romakae fan be.

¹⁶ N mu yaagima Marigi xa xibaaru fanyi masende mixi yo be, barima a tan nan saabui a niyama Ala danxaniyatoe birin nakisima. Yi kisi fixi Yuwifie nan singe ma, a fa fi si gbetee fan ma. ¹⁷ Yi xibaaru fanyi bara a makenen a tinxinyi naxan kelima Ala ma a sotoma danxaniya nan tun saabui ra, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe: «Mixi tinxinxi kisima danxaniya nan saabui ra.»

Adamadie tondife Ala xa nondi ra

¹⁸ Ala xa xone goroma keli koore tinxintaree nun kaafirie xili ma. Yi mixie nondi noxunma e xa tinxintareya saabui ra. ¹⁹ Anun mixi noma naxan kolonde Ala xa fe kui, a fiixexi e be foen, barima Ala bara a makenen e be. ²⁰ Kabi dunija daa temui, Ala naxan mu toma, a naxa a yete masen. Adamadi birin noma a kolonde a Ala na na yati, naxan senbe mu danma, barima yi bara makenen e be a fiixe ra a xa wali foxi saabui ra. Na kui, tinxintaree mu noma sese falade naxan kiiti fanma e be, ²¹ barima hali e to Ala kolonxi, e bara tondi a tantude, e tondi a binyade a xa mangeya kui. E xaxili bara bira fe fufafu foxo ra, e boje bara lu dimi kui. ²² E e yete matoxoma e xa xaxilimaya ra, kono e bara findi daxuie ra. ²³ E bara tondi Ala batude naxan na na abadan, e kuye masolixie batu naxee misaalixi adamadi ra naxan faxama, a nun naxee misaalixi xoni, sube, nun bubuse ra.

²⁴ Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa yunubi fee kui, e boje kenenyi ma. Na kui, e naxa fe

mayaagixie raba e bore ra. ²⁵ E naxa Ala xa nondi masara wule ra, e man fa daali batu, beenun e xa Daali Mangε nan batu, a tan naxan lan a xa batu abadan. Amina.

²⁶ Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira e waxonfe mayaagixie foxo ra. E xa ginεe naxa e nun xεmε xa kafurɔxɔya masara ginε firin xa kafurɔxɔya ra. ²⁷ Xεmεe fan naxa mεε ginεe xa kafurɔxɔya ra, e fa bira e boore xεmεe kafurɔxɔya fɔxɔ ra. E naxa fe mayaagixie raba e bore ra, e e xa wali kobi sare soto naxan daxa.

²⁸ E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa e rabolo e yetε kan xaxili kobie yi, e nu fee raba naxee mu radaxa. ²⁹ E bɔɔε rafexi tinxintareya mooli birin na: wali kobi rabafe, wasatareya, ɲaaxɔɲa. Milanteya, mixi faxafe, mixi tagi isofe, mixi mayendenfe, nun ya ixareya mu ɲonma e tagi. ³⁰ Naafixie, mixi mafaleε, Ala yaxuie, konbitie, yetε igboee nun dε igboee nan e ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu kolon, e ɲan mu e barimixie danxunma. ³¹ Xaxilitare, dugutege yanfe, kinikinitare, nun hinnεtare nan na e ra. ³² Ala xa seriye a masenxi nε, a naxee na fee rabama, faxε nan daxaxi e bε. Hali e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati rabama, e man mixi ralimaniyama naxee fan na fe mooli rabama.

2

Ala xa kiiti

¹ Na kui, xa i mixi yuge makiitima, diɲe yo mu na i bε, i findi mixi yo ra. I nε i boore yuge makiitima, i na i yetε nan safe geeli, barima i tan

naxan mixi yuge makiitima, wo birin wali kobi keren nan xun ma. ² Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxin a na yi mixi moolie xa wali kobie sare fi. ³ I tan naxan mixi yuge makiitima, a man fa li wo birin na wali kobi keren nan xun ma, i joxo a ma a i fama tangade Ala xa kiiti ma? ⁴ Ka i yoxi ne Ala ma ba, a xa fanyi nun a xa dije nun a xa boje bexi to gboxi? I mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma i be alako i xa tuubi? ⁵ Kono i to i tuli xoxoxi, i tondi tuubide, i na Ala xa xone nan nagbofe i yete xili ma kiiti sa loxe, Ala xa kiiti tinxinxi makenenma temui naxe. ⁶ Ala kankan xa wali sare fima ne. ⁷ Naxee e tunnabexi wali fanyi rabafe ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra, Ala kisi fima ne e ma. ⁸ Kono naxee e yete kenefenfe tun nabama, e tondi nondi nun tinxinyi ra, e bira fe kobi foxo ra, Ala xa xone nun gbaloe nan tun nagataxi e be. ⁹ Naxankate nun bojekane nan luma adamadi birin be naxee fe kobi rabama, a folo Yuwifie ma, a sa dexo si gbete ra. ¹⁰ Kono xunnakeli, binye, nun bojesa luma mixi birin be naxee fe fanyi rabama, a folo Yuwifie ma, a sa dexo si gbete ra, ¹¹ barima Ala tan mu mixi yo rafisa a boore be.

¹² Yunubitoe naxee birin mu Ala xa seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e bonoma ne, kono e mu makiitima na seriye ra. Yunubitoe naxee seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e tan nan makiitima na seriye ra. ¹³ Naxee e tuli matima Ala xa seriye ra, nee xa mu findixi tinxintoe ra Ala ya i. Naxee Ala xa seriye rabatuma, nee nan findima tinxintoe ra. ¹⁴ Annabi Munsa mu Ala xa seriye so si gbete

yi, naxee mu findi Yuwifie ra. Kɔnɔ e na Ala xa seriye rabatu tɛmɔi naxɛ e yetɛ janige ma, e bara a kolon a lanma e xa naxan naba, hali e to mu Ala xa seriye sɔtɔ. ¹⁵ E bara a masen a Ala xa seriye sɛbɛxi e bɔɲɛ ma. Won a kolon a nɔndi na a ra barima e xaxili e rasima, «Yi janige mu fan,» xa na mu, «Yi janige nan fan.» ¹⁶ A rabama na ki nɛ, Ala nɛ kiiti sama lɔxɔ naxɛ a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, a mixie gundo birin makiiti. N xibaaru fanyi naxan kawandima, a na nan masenxi.

Yuwifie nun Munsa xa seriye

¹⁷ Kɔnɔ i tan naxɛ a Yuwifi nan na i ra. I xaxili tixi Munsa xa Seriye nan na. I a maɲɔxunxi a i kisima na nan saabui ra. I to bara Ala kolon, na na a ra i i yetɛ igboma. ¹⁸ I Ala sago kolon. I fata fe fanyi sugandide barima i Ala xa seriye xaranxi. ¹⁹ I laxi a ra a i tan nan findixi dɔnxuie rapɛrɛma ra, a i tan nan findixi tɛ radɛxɛ ra mixie bɛ naxee na dimi kui. ²⁰ I laxi a ra a i tan nan findixi xaxilitaree rasima nun dimɛɛ karamɔxɔɛ ra, barima lonni nun nɔndi birin na i yi ra i to diine seriye kolonxi. ²¹ I tan naxan boore xaranma, i mu i yetɛ xaranma! I tan naxan mixie tuli ibama muɲɛ tife ra, i muɲɛ tima! ²² I tan naxan a falama a mixie naxa yɛnɛ raba, i yɛnɛ rabama! I tan naxan yele na kuye batufe ra, i kuye batude see mupama! ²³ I tan naxan i yetɛ igboma i to Ala xa seriye kolonxi, i na Ala yelebufe nɛ na ki, i na a xa seriye matandife! ²⁴ Na na a ra, a sɛbɛxi Kitaabui kui, «Si gbɛtɛɛ Ala bɛxuma wo tan Isirayilakae xa fe ra.»

²⁵ Sunne tide na na ne xa i sa Ala xa seriye rabatuxi. Kono xa i sa a xa seriye matandima, i xa sunne bara findi i be sunnatareya ra. ²⁶ Na kui, xa a sa li sunnatate sa jere Ala xa seriye ma, a a rabatu, a xa sunnatareya mu findima a be sunne xa ra? ²⁷ Naxee mu sunnaxi e fate bende ma, kono e Ala xa seriye rabatuxi, nee wali ki nan fama i makiitide. Mixi sunnaxi nan i ra, Ala xa seriye sebexi na i yi, kono i Ala xa seriye matandima. ²⁸ I naxan masenma kene ma mixie ya i, na xa mu i findixi Yuwifi ra. Tonxuma naxan toma i fate ma, na xa mu a masenxi a i sunnaxi yati. ²⁹ Mixi findife Yuwifi ra, na kolonma boje nan ma. Sunne yete yete fan, sunne na a ra naxan sotoma boje ma, Xaxili Seniyenxi saabui ra. A mu kelima diine seriye sebexi xa ma. Sunne na mixi naxan boje ma, a xa matoxoe mu kelima mixi xa ma, a kelima Ala nan ma.

3

¹ Tide mundun fa na findife Yuwifi ra? Sunne tide na na yire? ² Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fole ra, Ala a xa masenyi taxu Yuwifie nan na. ³ Kono xa a sa li go, ndee na e ya ma e kobe rasoxi Ala ra, na noma a niyade Ala fan xa a kobe raso e ra? ⁴ Astofulahi. Adamadi birin findixi wule fale nan na, kono a xa kolon a Ala nondi kanyi mu noma wule falade. A sebexi Kitaabui kui: «Na kui, i xa woyenyi findima nondi nan na. Kiiti luma i tan nan be temui birin.»

⁵ Kono xa won ma tinxintareya fa a masenma ne mixie be a Ala tinxin, won fa na ma di? Ala na xono won ma, won xa a fala a mu

tinxin? (N wøyenfe ne alo mixie wøyenma ki naxe.) ⁶ Astɔfulahi! Xa Ala mu tinxin, a dunija makiitima di?

⁷ Nde nɔma a falade, «Xa n ma wule Ala xa nɔndi makenenma dunija be alako Ala xa tantui soto, munfe ra a fa n findima yunubitɔe ra?»

⁸ Won pan xa a fala, «Won xa fe naaxi raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu xili kanee na nan falama muxu xun ma, a muxu xa masenyi nan na ki. Kɔnɔ Ala na e makiiti, e fan e sare sɔtɔma ne.

Adamadie xa tinxintareya

⁹ Won munse falama fa? Won xa a fala a won tan Yuwifie tinxin dangi si gbete ra? Ade, na mu a ra feo, barima alo won pan bara a to, Yuwifie ba, si gbete ba, birin na yunubi nan xa nɔe bun ma. ¹⁰ A sebexi:

«Mixi yo mu tinxin,

hali mixi keren.

¹¹ Fe kolonyi yo mu na,

mixi yo mu Ala fenfe.

¹² Birin bara kira fanyi bepin,

e birin xun bara rakana.

Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama,

hali mixi keren, a mu na.

¹³ E de findixi gaburi de ibixi nan na,

e nenyi findixi mixi mayenden se nan na.

Bɔximase xɔne nan minima e de kiri ra,

¹⁴ danke nun wøyen xɔne nan e de rafexi.

¹⁵ E sanyi xulun wuli raminife ra,

¹⁶ e dangi dede, e kanari nun nimise nan luma e xanbi ra.

¹⁷ E mu bɔpɛsa kira kolon,

¹⁸ e mu Ala yaragaaxui kolon.»

19 Won a kolon Ala xa seriye naxan birin masenxi, a a masenxi mixie nan be naxee na a xa seriye noe bun ma, alako de birin xa balan, seriye xa birin suxu Ala ya i. 20 Na kui, adamadi yo mu findima tinxintoe ra Ala ya i seriye rabatufe saabui ra, barima seriye tan yunubi nan tun makenenma, adamadi xa a kolon a yunubitoe na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

naxan sotoma danxaniya saabui ra

21 Kono yakosi, tinxinyi bara makenen naxan mu kelima seriye rabatufe ma. A kelima Ala yete nan ma, alo a sebexi seriye nun namijonmsee xa Kitaabuie kui ki naxe. 22 Yi tinxinyi naxan kelima Ala ma a sotoma danxaniya nan saabui ra, birin a soto naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be, 23 barima birin findixi yunubitoe nan na, birin bara gan Ala xa noe ra, 24 birin tinxinyi sotoma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Ala adama kima yi tinxinyi ra won xunsarama Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. 25 Ala a tan nan findi serexe ra, a wuli ramixi ne alako naxee na danxaniya a ma, e xa yunubie xa xafari. Yi a masenxi ne a Ala tinxin, barima a xa dije kui, a nu bara adamadie xa yunubie lu na e mu makiiti, e naxee rabaxi waxati dangixi. 26 Kono yi waxati Ala bara a xa tinxinyi masen alako birin xa a kolon a a tinxin, e man xa a kolon a a tan nan tinxinyi fima mixi ma naxan danxaniyaxi Isa ma.

27 Na kui, mixi fa a yete igboma munse xa fe ra? Fefe! Munfe ra? Mixi noma a yete matoxide

a to diine seriyε rabatuxi? Ade, barima tinxinyi sotoma danxaniya nan tun saabui ra. ²⁸ Won a kolon a danxaniya nan mixi matinxinma Ala ya i, seriyε xa kewalie xa mu a ra. ²⁹ Ka Ala findixi Yuwifie gbansan nan Marigi Ala ra? Si gbetεε fan Marigi Ala xa mu a ra? Iyo, si gbetεε fan Marigi Ala nan yati a ra, ³⁰ barima Ala keren peti na a ra. A tan nan mixi sunnaxie matinxinma a ya i danxaniya saabui ra, a man tinxinyi fima sunnataree fan ma na danxaniya kerenyi nan saabui ra. ³¹ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala xa seriyε tide mu na won to danxaniyaxi Isa ma? Astɔfulahi! Won jan bara Ala xa seriyε tide ramini.

4

Iburahima findife tinxintɔε ra Ala ya i danxaniya saabui ra

¹ Won xa misaali tongo Iburahima ma, won tan Yuwifie benba. A munse kolon yi xa fe ra? ² Xa a sa li nu Iburahima findi tinxintɔε ra a xa wali nan saabui ra, a nu nɔma a yetε matɔxɔde, kɔnɔ Ala tan ya i mu a ra. ³ Kitaabui munse falaxi na xa fe ra? «Iburahima naxa danxaniya Ala ma, Ala naxa na findi tinxinyi ra a bε.» ⁴ Walikε na a sare sɔtɔ, na mu findima a bε ki xa ra, barima a xa wali sare na a ra a lanma a xa naxan sɔtɔ. ⁵ Kɔnɔ mixi naxan xaxili mu tixi a xa wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma naxan mixi kobi findima tinxintɔε ra, Ala na kanyi xa danxaniya findima a bε tinxinyi nan na. ⁶ Dawuda fan a masen nε a hεeri na mixi bε Ala bara naxan findi tinxintɔε ra a ya i, bafe a xa walie ra:

7 «Hɛɛri na mixie bɛ,
Ala bara diɲɛ naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.

8 Hɛɛri na mixi bɛ,
Ala mu naxan xa yunubi rabaxi
maxɔrinma.»

9 Na kui, yi hɛɛri naxan ma fe falaxi, mixi sunnaxie gbansan nan a sɔtɔma, ka mixi sunnataree fan nɔma a sɔtɔde? Won ɲan bara a fala a Iburahima to danxaniya Ala ma, Ala a xa danxaniya nan findi tinxinyi ra a bɛ. 10 Na rabaxi a bɛ mun tɛmɛi? A to nu sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala na rabaxi a bɛ tɛmɛi naxɛ, Iburahima mu nu sunnaxi. 11 Na xanbi, a naxa sunna alako a xa findi tɔnxuma ra naxan a masenma a Ala bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a bɛ beenun a xa sunna. Na kui, a naxa findi danxaniyatɔɛ birin benba ra naxee mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya findi tinxinyi ra e bɛ. 12 A tan nan findixi mixi sunnaxie fan benba ra naxee mu e xaxili tima e xa sunnɛ ra, kɔnɔ naxee man ɲɛrɛma danxaniya kui alɔ won benba Iburahima ɲɛrɛ ki naxɛ beenun a xa sunna.

13 Ala laayidi tongo nɛ Iburahima nun a bɔnsɔɛ bɛ, a e fama dunɲa sɔtɔde kɛ ra. Kɔnɔ na laayidi mu keli a xa diine seriye rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma a naxan sɔtɔ danxaniya saabui ra. 14 Xa a sa li nu seriye rabatufe nan a niyama mixie xa findi kɛtongoe ra, danxaniya tide yo mu luma na fa, Ala xa laayidi fan bara kana na tɛmɛi. 15 Barima seriye fama Ala xa xɔnɛ nan na, kɔnɔ seriye mu na dennaxɛ, seriye matandi fan mu na.

¹⁶ Na kui, Ala xa laayidi sɔtɔma danxaniya nan saabui ra, alako a xa findi Ala xa hinne ra Iburahima xa die birin be, birin xa a sɔtɔ. A mu findima seriye rabatumaɛ gbansan xa gbe ra, kɔnɔ birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alo Iburahima. A bara findi won birin benba ra ¹⁷ alo a seɓexi ki naxe, «N bara i findi si gbegebe benba ra.» A findixi won benba ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma, naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan se birin daaxi.

¹⁸ Iburahima to danxaniya, a naxa la a ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alo a falaxi a be ki naxe, «I bɔnsɔɛ wuyama yi ki ne.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a be a na fe fama ne rakamalide. Na kui, a naxa findi si gbegebe benba ra. ¹⁹ Iburahima nu bara simaya je keme jɔndɔn sɔtɔ, a xa simaya nu bara xurun, a xa giɛ Sara fan mu nu nɔma di baride sɔnɔn. Kɔnɔ hali a to na birin fahaamu, sese mu ba Iburahima xa danxaniya ra. ²⁰ A mu siike Ala xa laayidi ma, a xa danxaniya jan naxa senbe sɔtɔ, a nu Ala batu. ²¹ A nu laxi a ra feo, a Ala nɔma a xa laayidi rakamalide. ²² Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.» ²³ Kɔnɔ Kitaabui naxan masenxi a falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be,» na mu seɓe Iburahima gbansan xa be. ²⁴ A seɓexi won tan nan fan yati be, won tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma. Ala won fan ma danxaniya findima ne tinxinyi ra won be. ²⁵ Won Marigi faxa won ma yunubie nan ma fe ra, a man naxa keli faxe ma, alako won xa findi tinxintɔɛɛ ra Ala ya i.

5

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

¹ Na kui won to bara findi tinxintɔɛ ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi nun bɔɲɛsa bara lu won nun Ala tagi won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ² Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na bara won naso Ala xa hinne kui won fa sabatixi naxan ma. Won sɛɛwaxi nan fa a ra won xaxili to tixi Ala xa nɔrɛ ra. ³ Dangi na fan na, won man sɛɛwama won ma tɔrɛ kui, barima won a kolon a tɔrɛ duluxɔtɔya nan naminima. ⁴ Won ma tun nabexi fan a niyama nɛ won xa yuge fanyi sɔtɔ naxan Ala kɛnɛnma. Na yuge mɔoli fan a niyama nɛ won xa won xaxili ti Ala ra. ⁵ Won man mu yaagima won xaxili to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa xanunteya xɛɛ won bɔɲɛ kui a Xaxili Seniyenxi saabui ra a bara naxan fi won ma.

⁶ Waxati to kamali, won senbe yo mu nu na tɛmɔi naxɛ, Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa yunubitɔɛ be. ⁷ A xɔrɔxɔ ki fanyi mixi dijɛfe a nii ma tinxin mixi xa fe ra. Kɔnɔ tɛmunde, mixi nde fan nɔma limaniyade a xa faxamixi fanyi nde be. ⁸ Kɔnɔ Ala a xa xanunteya masenxi won be yi nan na: Won nu findixi yunubitɔɛ ra tɛmɔi naxɛ, Ala xa Mixi Sugandixi naxa dijɛ a nii ma won ma fe ra.

⁹ Na kui, won to bara findi tinxintɔɛ ra Ala ya i Isa xa sɛrɛxɛ saabui ra, won xa a kolon a man mu taganma won nakiside Ala xa gbaloe ma. ¹⁰ Barima won nu findixi Ala yaxuie ra tɛmɔi naxɛ, a xa Di xa faxɛ saabui naxa won tagi yailan, yakɔsi won nun Ala tagi to bara yailan, won a

kolon a won nakisima ne a xa Di xa kisi saabui ra. ¹¹ Na man fari, won seewaxi ne Ala ra a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra, naxan bara won nun Ala tagi yailan.

Adama fafe faxe ra,

Isa fafe kisi ra

¹² Na kui, yunubi naxa so dunija mixi keren saabui ra. Faxe fan naxa so dunija yunubi xa fe ra, a din mixi birin na barima adamadie birin bara yunubi raba. ¹³ Yunubi nu na dunija ma beenun Ala xa a xa seriye fi Annabi Munsa ma, kono xa seriye mu na, yunubi fan mu na mixi yo ma. ¹⁴ Kono faxe tan nu na dunija ma, keli won benba Adama ma han Annabi Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu luxi alo won benba Adama gbe naxan Ala xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan nu fafe. ¹⁵ Kono Ala won kixi naxan na, na nun Benba Adama xa yunubi keren mu a ra. Iyo, adamadi gbegbe faxaxi yi mixi keren xa yunubi nan saabui ra, kono Ala xa hinne dangi na ra ki fanyi, barima a adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa naxan na, na bara mixi gbegbe rakisi a xa hinne saabui ra. ¹⁶ Adama xa yunubi nun Ala adamadie kixi naxan na, e foxi tagi ikuya. Mixi keren xa yunubi to makiiti, gbaloe nan fa. Kono Ala adamadie kixi naxan na, a fa mixi gbegbe xa yunubi raba xanbi ne, a fa feere ra mixi matinxinma ki naxe Ala ya i. ¹⁷ Mixi keren xa yunubi raba naxa a niya faxe xa no dunija ra, kono Ala xa Mixi Sugandixi Isa wali foxi dangi na ra pon! Adamadie naxee bara Ala

xa hinne soto naxan dande mu na, a nun a xa tinxinyi a won kixi naxan na, nee noe sotoma kisi kui mixi keren nan saabui ra, naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹⁸ Na kui, mixi keren xa yunubi naxa a niya adamadie birin xa lu yunubi xa gbaloe bun ma, kono mixi keren xa wali tinxixi nan man tinxinyi nun kisi fima adamadie birin ma.

¹⁹ Alo mixi keren to Ala xa yaamari matandi, adamadi birin naxa findi yunubitoe ra na mixi kerenyi saabui ra, adamadi gbegbe man findima tinxintoe ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra a to Ala xa yaamari rabatu.

²⁰ Seriyε fi ne yunubi xa gbo. Kono yunubi to gbo, Ala xa hinne naxa gbo ki fanyi dangi na ra! ²¹ Na kui, yunubi xa noe findixi faxe nan na, kono Ala xa hinne xa noe findima tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan. Na birin nabama won Marigi Isa nan saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

6

Konyiya naxan mixi xaninma faxe ma,

nun konyiya naxan mixi xaninma kisi ma

¹ Won fa munse falama fa? Won man xa nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinne xun xa masa? ² Astofulahi! Won bara won kobe so yunubi ra alo faxamixi a kobe soma dunija ra ki naxe. Won man fa noma perede yunubi kui di? ³ Won tan birin naxee bara won xunxa ye xora, won nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won xunxafe ye xora na bara misaali Isa xa faxe ra? ⁴ Won xunxafe ye

xɔɔra saabui ra, won nun Marigi Isa bara faxa, won man bara sa gaburi a sɛɛti ma. Yi rabaxi nɛ alako won fan xa dunijɛigiri nɛɛnɛ tongo, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi ki naxɛ Baba Ala sɛnbɛ makaabaxi saabui ra.

⁵ Na kui, xa won nun Marigi Isa bara findi keren na won won xunxaxi ye xɔɔra tɛmɛi naxɛ a xa faxɛ ma misaali ra, won man fama nɛ rakelide faxɛ ma alɔ a tan. ⁶ Won xa a kolon a won ma fe fori bara banban wuri magalanbuxi ma a nun Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa masara naxan nu yunubi rabama, won naxa findi yunubi xa konyie ra sɔnɔn. ⁷ Barima xa mixi bara faxa, a kanyi bara gbilen yunubi rabafe fɔxɔ ra. ⁸ Yakɔsi, xa won bara faxa won nun Ala xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a won kisima nɛ won nun a tan, ⁹ barima won a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi to bara rakeli faxɛ ma na ki a mu faxama sɔnɔn. Faxɛ xa nɔɛ yo mu na a fari sɔnɔn. ¹⁰ A to faxa, yunubi mu sese nɔma a ra sɔnɔn. A to bara rakeli faxɛ ma, a fa kisixi Ala nan bɛ. ¹¹ Na kui, wo xa wo yɛtɛ to faxamixi ra yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹² Na nan a toxi a mu lan yunubi xa nɔ wo nii ra sɔnɔn, alako wo naxa bira wo nii waxɔnfe kobie fɔxɔ ra. ¹³ Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yɛtɛ birin sa Ala sagoe alɔ mixi naxee kelixi faxɛ ma, e kisi. Wo fate birin xa findi tinxinyi rabase nan na Ala bɛ ¹⁴ Na kui, wo naxa a lu yunubi xa nɔ wo ra, barima sɛriyɛ xa nɔɛ mu wo fari sɔnɔn.

Wo fa na Ala xa hinne nan kui.

¹⁵ Won fa na ma di? Seriyε xa nœ to mu won fari sɔnɔn won to fa na Ala xa hinne nan kui, won xa yunubi raba yire? Astɔfulahi! ¹⁶ Wo mu a kolon a wo na wo yetε findi mixi nde xa konyi ra, fo wo xa a xa yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi ra naxan wo xaninma faxε ma, xa na mu a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma? ¹⁷ Kɔnɔ Ala tantu! Wo tan naxee nu findixi yunubi xa konyie ra, nɔndi to kawandi wo bε, wo na nan nabatufe fa wo bɔɓε birin na. ¹⁸ Wo bara xɔrɛya yunubi xa konyiya ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na, alako wo xa bira tinxinyi fɔxɔ ra. ¹⁹ N wɔyɛnfe nε wo bε alɔ mixie wɔyɛnma ki naxε, alako wo xa fahaamui sɔtɔ. Singe ra nu, wo nu wo yetε findixi yunubi xa konyie nan na, wo xa wali kobie nu siga xun masa ra tun. Kɔnɔ yakɔsi, wo xa findi tinxinyi nan xa konyie ra, wo lu seniyenyi kira xɔn.

²⁰ Wo to nu na yunubi xa konyiya kui, tinxinyi xa nœ yo mu nu na wo fari. ²¹ Wo nu jɛrɛma fe kobi naxee kui, wo fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi wo ma? Faxε gbansan nan fama na fe mɔɔlie xanbi ra. ²² Kɔnɔ yakɔsi, wo to bara mini yunubi xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie ra, wo seniyenyi nan sɔtɔfe yi ki naxan a niyama wo xa kisi abadan. ²³ Barima yunubi sare findixi faxε nan na, kɔnɔ Ala xa ki findixi a xa hinne nan na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

7

Danxaniyatɔɛ xa yetɛ sɔtɔɛ seriye yi

¹ N ngaxakerenyie, wo to seriye kolon, wo mu a kolon a seriye xa nɔɛ na mixi fari han a xa simaya dande gbansan nɛ? ² Na kui, gine naxan xa futi bara xiri, a na futi seriye bun ma han a xa mɔri xa simaya dan temui nɛ. Kɔnɔ xa a xa mɔri xa simaya dan, na futi seriye fan bara dan. ³ Xa a sa li a xa mɔri na dunɪpa ma, a tan fa dɔxɔ xeme gbete xɔn, a bara findi yenɛla ra. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a fan bara fulun na futi seriye ma. Hali a dɔxɔ xeme gbete xɔn ma kɔrɛ, yenɛla mu a ra.

⁴ N ngaxakerenyie, a na na ki nɛ wo fan bɛ. Wo fan bara lu alɔ faxamixie seriye tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxɛ saabui ra. Wo fa findixi gbete nan gbe ra, a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako won xa wali fanyi raba Ala bɛ. ⁵ Barima, won to nu jɛrɛma won yetɛ waxɔnfe kobie ma, seriye nu won bɔjɛ ratema yunubi rabafe ma. Won to nu biraxi na waxɔnfe kobie fɔxɔ ra, nee nu won xun tixi faxɛ nan na.

⁶ Kɔnɔ yakɔsi fa, won bara xɔrɛya sɔtɔ seriye xa konyiya ma, won lu alɔ faxamixie seriye tan mabiri. Na kui, won mu fa walima Ala bɛ a kɛpa fori xa ma sɔnɔn, alɔ won to nu na seriye sɛbɛxi xa nɔɛ bun ma temui naxɛ. Won fa walima Ala bɛ a kɛpa nɛɛnɛ nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Seriye nun yunubi

⁷ Won fa na ma di? Seriye findixi yunubi nan na? Astofulahi! Seriye nan a niya n xa yunubi

kolon, barima n mu milanteya kolonma nu xa seriye xa mu a fala n be nu, «I naxa mila.»

⁸ Kɔnɔ yunubi naxa fɛɛɛɛ sɔtɔ yaamari ra, a milanteya mɔɔli birin naso n bɔɛɛ ma, barima seriye mu na dennaxe, yunubi fan mu luma naa.

⁹ Singe ra n nu baloxi seriyɛtareya nan kui, kɔnɔ seriye to fa, yunubi naxa balo n bɔɛɛ kui fa, a n findi faxamixi ra.

¹⁰ Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi ra, na naxa findi n be faxe ra,

¹¹ barima yunubi to fɛɛɛɛ sɔtɔ yaamari ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari saabui ra.

¹² Na kui, seriye seniyeɛn, yaamari fan seniyeɛn, a tinxin, a man fan.

¹³ Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi faxe ra n be? Astɔfulahi! Yunubi nan findixi faxe ra n be fe fanyi saabui ra, alako yunubi xa makenɛn yunubi ra, a xa mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui ra.

¹⁴ Won a kolon a seriye kelixi Ala nan ma, kɔnɔ n tan findixi adamadi nan na, yunubi xa konyi.

¹⁵ N naxan nabama, n mu a ya yo kolon, barima n wama n xa naxan naba, n mu na xa rabama. N fe naxan xɔnxi, n na nan yati rabama.

¹⁶ Xa a sa li n fe rabama n mu wama n xa naxan naba, na a masenma nɛ a n bara la a ra a seriye fan.

¹⁷ Na kui, n tan yetɛ yati xa mu yi fe rabafe. Yunubi naxan na n bɔɛɛ ma, na nan a rabafe,

¹⁸ barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na n bɔɛɛ ma n yetɛ fate bɛndɛ tan kɛɛna ma. Nate na n be n xa fe fanyi raba, kɔnɔ nɔɛ mu na n be n xa a raba.

¹⁹ N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu na xa rabama. N mu wama fe kobi naxan nabafe, n na nan yati rabama.

²⁰ Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu wama naxan nabafe, n tan yetɛ yati xa mu

a rabafe. Yunubi naxan na n bɔɲɛ ma, na nan na a rabafe.

²¹ Na kui, n yi fe nan toxi n ma dunɪɲɛigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe, n mu nɔma fefe ra fo fe kobi. ²² N bɔɲɛ tan kui, Ala xa seriye rafan n ma, ²³ kɔnɔ n fe gbete nan toma n ma, naxan a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan n xaninma yunubi ma, a seriye gerema naxan nafan n xaxili ma, a n findi a xa konyi ra. ²⁴ N ɲaxankataxi mato! Nde nɔma n nakiside yi fate bende xa nɔɛ ma naxan na n xaninfe faxɛ ma? ²⁵ Tantui xa rasiga Ala ma naxan won nakisima won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala xa seriye xa konyi ra, kɔnɔ n fate bende tan ma, n findixi seriye xa konyi nan na naxan n natutunma yunubi ma.

8

Isayankae xa kalamutareɲa

¹ Na kui, kiiti mu kanama mixie ra sɔnɔn naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i, ² barima Ala Xaxili Seniyenxi xa seriye naxan kisi fima, a bara won namini yunubi nun faxɛ xa seriye xa nɔɛ bun ma Marigi Isa saabui ra. ³ Diine seriye mu nɔ naxan na, barima mixi waxɔnfe kobi nu bara a rahalaki, Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa yunubi senbe xun nakana a to a xa Di xɛɛ yunubitɔɛ fate bende maniye ra a xa findi yunubi serɛɛ ra. ⁴ Na rabaxi nɛ, alako seriye tinxinyi naxan masenxi, a xa nɔ rakamalide won be, won tan naxee mu

ɲerefe adama waxɔnfe kobi ma, won tan naxee na ɲerefe Ala Xaxili Seniyenxi ma.

⁵ Naxee ɲereɓa adama waxɔnfe ma, e xaxili rafexi adama waxɔnfe nan na. Kɔnɔ naxee ɲereɓa Ala Xaxili Seniyenxi ma, e tan nafexi Ala Xaxili Seniyenxi waxɔnfe nan na. ⁶ Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e xun tixi faxe nan na. Kɔnɔ naxee e xaxili luxi Ala Xaxili Seniyenxi xa fe ma, e kisi nun boɲesa nan soɓoma. ⁷ Naxee e xaxili luxi e yete waxɔnfe yi, e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala xa seriye rabatuma, e ɲan mu nɔma a rabatude. ⁸ Naxee biraxi e yete waxɔnfe fɔxɔ ra, e xa fe mu nɔma Ala kenende.

⁹ Kɔnɔ wo tan mu na wo yete sagoe sɔnɔn. Xa Ala Xaxili Seniyenxi sabatixi wo i, wo fa na Ala Xaxili Seniyenxi nan sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa gbe ra. ¹⁰ Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi keren na, wo fate bende tan faxama yunubi nan ma fe ra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi tan wo rakisima ne barima wo bara matinxin Ala ya i. ¹¹ Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a man fama ne wo fate bende rakiside a Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.

¹² Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na won ma, kɔnɔ a mu na won ma won yete fate bende xa seeti xe. A mu lan won man xa lu a sagoe sɔnɔn won man xa a waxɔnfe kobi raba. ¹³ Xa wo ɲere fate bende waxɔnfe kobie ma, wo faxama ne, kɔnɔ xa wo gbilen e fɔxɔ ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, wo kisima ne, ¹⁴ barima Ala

Xaxili Seniyenxi mixi naxee birin naɲerema, e tan findixi Ala xa die nan na. ¹⁵ Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yete Xaxili Seniyenxi nan fixi wo ma naxan wo findixi a xa die ra, naxan a niyama won xa nɔ won xui itede Ala ma, won na a xili, «N Ba, n Ba!» ¹⁶ Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nun won yete xaxili a masenma a won findixi Ala xa die nan na. ¹⁷ Anun, won to findixi a xa die ra, won bara findi Ala xa ketongoe ra, won nun a xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won tɔɔɔ a xa tɔɔɔ, won man fama ne xunnakeli sɔtɔde alo a tan.

Danxaniyatɔɔe xaxili tide

¹⁸ N laxi a ra won tɔɔɔ naxan tima yi dunija ma yi ki, a nun won fama xunnakeli naxan sɔtɔde, e tagi ikuya ki fanyi! E ɲan mu nɔma sade e boore ma. ¹⁹ Daali birin mame tife waxati ra, Ala a xa die makenenma temui naxe, ²⁰ barima dunija birin na Sentane xa nɔe bun ma, tide yo mu naxan ma. Na mu kelixi dunija yete xa ma, a kelixi Ala nan ma. Kɔnɔ na birin kui xaxili tide luxi birin be. ²¹ Waxati fama fade daali fulunma temui naxe kanari xa konyiya bun, a fan xɔɔɔya nun xunnakeli sɔtɔ a nun Ala xa die ra. ²² Won a kolon, a kabi a fɔle han to, daali birin na a kui iwafe ne tɔɔɔ kui, alo gine di furi na keli a ra. ²³ Kɔnɔ daali gbansan xa mu a ra. Hali won tan naxee bara Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ a xa ki singe ra, won tan yati na won kui iwafe, han Ala won findima a xa die ra temui naxe, a won fate nɔɔɔ. ²⁴ Won xaxili to ti a ra, na nan a ra won bara kisi, kɔnɔ won xaxili man tixi a ra. Kɔnɔ xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi naxan na, na kanyi mu a

xaxili tima na ra sɔnɔn. Mixi nɔma a xaxili tide fe nde ra a jan bara naxan sɔtɔ? ²⁵ Kɔnɔ xa won xaxili tixi fe nde ra won mu naxan toxi sinden, won na mamɛma tun nabɛxi nan kui.

²⁶ Ala Xaxili Seniyenxi fan fama nɛ won malide won ma sɛnbɛtareya kui. Won mu a kolon a lan won xa maxandi naxan naba, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi nan Ala maxandima won bɛ mayandi xui ra naxan mu nɔma masarade wɔyenyi ra.

²⁷ Anun, Ala, naxan won bɔɓɛ ma fe kolon, a a Xaxili Seniyenxi xa maxandie kolon, barima Xaxili Seniyenxi maxandi tima sɛniyɛntɔɛɛ bɛ Ala sagoe nan ma.

²⁸ Won man a kolon a Ala walima fe birin kui a xanuntenyie xa munafanyi nan bɛ, a bara naxee xili a yetɛ sagoe ma. ²⁹ Barima Ala bara mixi naxee sugandi, a nu e kolon kabi fe fɔlɔ fɔlɛ, a naxa a ragiri e ma e xa findi a xa Di maniyɛɛ ra, alako a xa Di tan xa findi di singe ra a ngaxakerenyi gbegbe tagi. ³⁰ A bara na ragiri naxee ma, a man bara e xili. A bara naxee xili, a man bara e findi tinxintɔɛɛ ra a ya i. A bara naxee findi tinxintɔɛɛ ra, a man bara xunnakeli fi e ma.

Ala xa xanunteya a xa die bɛ

³¹ Won munse falama na kui fa? Ala to na won bɛ, nde fa nɔma tide won kanke? ³² A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma, a a ba sɛrɛxɛ ra won birin bɛ, a mu fama xɛ won kide se birin na safe ra a xa Di xun ma? ³³ Nde nɔma Ala xa mixi sugandixie kalamude? Ala yetɛ nan e findixi tinxintɔɛɛ ra a ya i. ³⁴ Nde fa kiiti rakanama e ra sɔnɔn? Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxa,

Ala naxan man nakeli faxe ma, a magoroxi Ala yirefanyi ma, a nu a maxandi won be. ³⁵ Nde fa won bama Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya yi? Munse noma na ra? Tōore, ka xōrōxōe, ka naxankate, ka kaame, ka lufe xēne ra, ka fitine, ka santidegema? ³⁶ Alo a sebexi ki naxe, «Fēēnen, e muxu faxama i tan nan ma fe ra. E muxu findixi yexēee nan na e naxee kōn naxabama.»

³⁷ Kōnō na birin kui, won bara nōe soto na fe birin xun ma won xanuntenyi saabui ra.

³⁸ Barima n laxi a ra, a sese mu noma won bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxe ra ba, gbaloe ba, maleke ba, jinnee ba, yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba, senbema naxee kuye ma ba,

³⁹ naxan birin na duniya xun ma, naxan birin na bōxi bun ma, a findi daali yo ra, e sese mu noma won nun Ala xa xanunteya rafatande, a bara naxan masen won be won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

9

Ala xa sugandi

¹ N xa nōndi fala wo be. N mu wule falama barima n findixi Ala xa Mixi Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun Ala Xaxili Seniyeñxi fan findixi seedee nan na, a nōndi nan a ra ² n bōne sunnunxi ki fanyi, danyi mu naxan ma, ³ n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa e malima ne nu, n tinxī a ra n tan yete yati xa danke soto, muxu nun Ala xa Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n barenyie muxu nun naxee si keren a ra. ⁴ Yuwifie nan na e ra, Ala naxee sugandi e xa

findi a xa die ra, a naxa a xa nore masen e be. Ala saatce nun laayidie tongo e tan nan be, a a xa seriye nun a batu ki fi e ma. ⁵ E tan nan bonsœ benbae na Kitaabuie kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi e tan nan bonsœ tagi a fate bende ki ma. Tantui nun batui xa rasiga Ala ma abadan, a tan naxan na birin xun ma. Amina.

⁶ Kono a mu luxi xe alo Ala xa laayidi kanaxi ne. Barima naxee keli Isirayila bonsœ, e birin xa mu findi Isirayila die yati ra. ⁷ E to barixi Iburahima bonsœ, na mu a falaxi xe de a e birin nan findixi a xa die yati ra, barima Ala a masen ne Iburahima be, «Isiyaga nan fama findide i bonsœ ra n naxan laayidi i be.» ⁸ Yi a masenxi ne, a di naxee bari Iburahima be a fate bende ki ma, nee xa mu findixi Ala xa die ra. Kono di naxee bari Ala xa laayidi saabui ra, nee nan findi Iburahima bonsœ ra Ala ya i. ⁹ Barima Ala yi nan laayidi Iburahima be, «N gbilenma tamuna yi temui jondon, n a lima Sara bara di xeme soto.»

¹⁰ Na gbansan fan mu a ra. Won benba Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin birin baba ra. ¹¹ Kono beenun gulie xa bari e xa fe fanyi xa na mu fe paaxi nde raba, Ala naxa di keren sugandi e firin tagi alako a sagoe xa raba. ¹² Yi di mu sugandi kewalie yo xa fe ra. Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na kui, Ala naxa a masen Rebeka be, «Fori nan luma a xunya xa noe bun ma.» ¹³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «N bara Yaxuba xanu, kono n bara mee Esayu tan na.»

¹⁴ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala mu tinxin? Astofulahi! ¹⁵ Ala a masen ne Munsa be, «N hinnema mixi nan na n na wa hinnefe naxan

na. N kinikinima mixi nan ma n na wa kinikinife naxan ma.» ¹⁶ Na kui, Ala xa sugandi mu kelima mixi waxɔnfe xa ma, xa na mu mixi xa kate ma. A kelima Ala xa hinne ne. ¹⁷ A seɓɓxi Kitaabui kui, Ala naxa a fala Firawuna be, «N i rakelixi ne, n mangɛya fi i ma, alako n xa n senbe masen i saabui ra, dunija birin xa n xili kolon.» ¹⁸ Na kui, a hinnema mixi ra a na wa hinnefe naxan yo ra, a man mixi sondonyi raxɔrɔxɔma a na wa naxan sondonyi raxɔrɔxɔfe.

¹⁹ Nde nɔma a falade n be, «Ala fa kote sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nɔma tondide a xa maragiri ra yire?» ²⁰ Kɔnɔ i tan adamadi findixi nde ra i to fa Ala matandima? Feɓe yailanxi xa a fala a yailanma be, «Munfe ra i n yailanxi yi ki?» ²¹ A di, feɓe yailanyi na feɓe firin yailan bende keren na, a mu nɔma feɓe keren yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo, a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan tide mu gbo? ²² Xa a sa li Ala wama a xa xone nun a senbe masenfe, a mu nɔma na rabade xe? Kɔnɔ a xa sabari xungbe kui, Ala dipɛxi mixie ma a xonɔxi naxee ma, gbaloe ragataxi naxee be. ²³ A yi rabaxi ne alako a xa a xa nɔre makaabaxi masen a to hinnema mixie ra, a nu bara naxee sugandi kabi a fole, e xa nɔre soto. ²⁴ Won tan nan findixi na mixie ra a bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifie gbansan mu a ra. ²⁵ A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui kui,

«Naxee mu findixi n ma mixie ra,

n e xili falama <n ma mixie.>

Naxan mu findixi n ma pama xanuxi ra,

n a xili falama <n ma pama xanuxi.>»

²⁶ «Ala man a fala e be dennaxe, «N ma pama mu wo ra,»
a e xili falama ne naa, «Ala xa die, Ala naxan na na.»»

²⁷ Annabi Esayi fan a xui ite ne a to nu kawandi tima Isirayila xa fe ra,
«Hali Isirayila mixie wuya alo meyen xori naxan na baa de,
a donxoe di nan tun kisima,
²⁸ barima Ala naxan masenxi,
a a rabama ne dunja ma,
a a rakamali kerenyi ra.»

²⁹ Annabi Esayi man a masen ne,
«Xa Ala Senbe Birin Kanyi mu bonsoe nde lu won be nu,
won luma ne nu alo Sodoma,
won maniyama Gomora nan na nu.»

³⁰ Won fa na ma di? Si gbete naxee mu nu katama e xa tinxinyi soto Ala ya i, e tan bara fa a soto danxaniya saabui ra, ³¹ konso Isirayila pama naxan nu katama e xa seriye rabatu alako e xa tinxinyi soto Ala ya i, e tan mu no na seriye rabatude. ³² Munfe ra? Barima e mu bira tinxinyi foxo ra danxaniya saabui ra, e joxo a ma a e noma a sotoe e xa kewalie saabui ra. E bara e sanyi radin geme ra naxan xili falama, «mixi rabira geme». ³³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«Wo a mato, n bara geme doxo Siyoni,
mixie e san nadinma naxan na,
geme naxan mixie rabirama.
Konso naxan yo danxaniya a ma, na kanyi mu yaagima.»

10

Isirayila tinxinyi naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra

¹ N ngaxakerenyie, n bɔɲɛ waxɔnfe birin na naxan na, Yuwifie xa kisi sɔtɔ. N ma Ala maxandi nan na ki e bɛ. ² N na e seede ra, a e senbɛ saxi Ala xa fee kui, kɔnɔ na mu kelixi lɔnni xa ma. ³ E to mu a kolon Ala mixi matinxinma a ya i ki naxɛ, e naxa kata e xa e yetɛ kan matinxin. Na kui, e mu e yetɛ magoro Ala bɛ a tan xa tinxinyi fi e ma. ⁴ Ala xa Mixi Sugandixi bara gɛ Munsa xa seriye rakamalide, alako naxan yo na danxaniya a ma, na kanyi xa tinxinyi sɔtɔ.

⁵ Annabi Munsa to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sɔtɔma seriye rabatufe ma, a yi nan seɓɛ Kitaabui kui, «Mixi naxan yi seriye rabatuma a simaya sɔtɔma nɛ a saabui ra.» ⁶ Kɔnɔ a to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra, a yi nan seɓɛ,

«I naxa i yetɛ maxɔrin,

«Nde tema koore?»»

Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi xɛ keli koore ma?

⁷ «Xa na mu a ra i i yetɛ maxɔrin,

«Nde goroma bɔxi bun?»»

Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxamixie xa tagi?

⁸ Kitaabui munse masenxi?

«Ala xa masenyi makɔrɛ i ra.

A na i dɛ kiri ma,

a na i bɔɲɛ fan ma.»

Na masenyi findixi danxaniya masenyi nan na muxu naxan kawandife: ⁹ A i na a fala i dɛ ra a

Marigi nan na Isa ra, i man naxa la a ra i boɲe kui a Ala bara a rakeli faxamixie tagi, i kisima ne. ¹⁰ Mixi danxaniyama yi masenyi ma a boɲe nan kui, a tinxinyi soɔ Ala ya i. A na la a ra, a a falama a de nan na, a kisi soɔ. ¹¹ Kitaabui a masenxi, «Mixi yo danxaniya a ma, a kanyi mu yaagima.» ¹² Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun si gbeteɛ tagi. Marigi keren nan na e birin be, a man mixi birin kima ki fanyi ra naxee na a xili. ¹³ Alo Kitaabui a masenxi ki naxe, «Naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima ne.»

¹⁴ Koɲo na kui, e noɲa a xilide di xa e mu danxaniyaxi a ma? E fa danxaniyama a ma di xa e mu nu a xa fe me? E fa a xa fe mema di xa mixi yo mu e kawandima? ¹⁵ Na kawandi fan tima e be di xa mixie mu xeeɛi na fe ma? A sebeɛi, «Xeɛrae, naxee fama xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki fanyi!»

¹⁶ Koɲo birin xa mu yi xibaaru fanyi suxuxi, barima Annabi Esayi a masen ne, «Marigi, nde laxi muxu xa masenyi ra?» ¹⁷ Na kui, mixie danxaniyama ne e to bara Ala xa masenyi rame. E Ala xa masenyi ramema a xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan saabui ra. ¹⁸ Koɲo n xa maxorinyi ti, e mu yi masenyi ramexi xe? Iyo xe, barima Kitaabui naxe,

«E xui bara mini dunija birin ma,
e xa masenyi bara siga han dunija dande.»

¹⁹ N man xa maxorinyi ti, Isirayila pama mu masenyi fahaamuxi xe? Yaabi foɛ ra, Ala yi nan masen Annabi Munsa saabui ra,
«N a niyama ne wo mixie toɲe
naxee pan mu findixi si yati ra.

N a niyama ne wo bope xa te si fahaamutare ma.»

²⁰ Annabi Esayi fan naxa xera iba limaniya ra Ala to yi masenyi fi a ma,

«Mixie bara n to naxee mu nu n fenma.

N bara n yete masen mixie be naxee mu nu n maxorinma sese ma.»

²¹ Kono Isirayila xa fe ra, a naxe,

«Keli sogetede ma han sogedorode,

n belexee italaxi yi pama be,

naxan n xui matandima,

naxan tondima n be.»

11

Ala mu mæxi Isirayila ra

¹ Na kui, n xa maxorinyi ti, Ala mæxi ne a xa pama ra? Astofulahi! N tan yete findixi Isirayilaka nan na, Ibrahima xa mamadi, kelife Bunyamin bonsoe. ² Ala mu mæxi a xa pama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma? ³ A naxe, «Marigi, e bara i xa namiponmee faxa, e bara i xa serexebadee rabira. N keren peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.» ⁴ Ala fa a yaabi di? A naxe, «N bara mixi wulu solofere ragata n yete be naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye be.» ⁵ A man na na ki ne yakosi. Ala xa pama donxoe luxi, a bara naxee sugandi a xa hinne saabui ra. ⁶ Kono xa a bara e sugandi hinne saabui ra, kewali saabui xa mu a ra sonon, xa na mu Ala xa hinne mu findima hinne yati yati ra nu.

⁷ Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a soto, kono Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a soto. A donxoe tan bonoe naxa balan.

⁸ A sebexi,
«Ala naxa e xaxili donxu,
a a niya e yae mu se to,
e tulie mu fe me,
han yi to loxo.»

⁹ Annabi Dawuda fan naxa a masen,
«E xa xulunyie xa findi gantanyi ra e be,
yele naxan e suxuma,
geme naxan e rabirama.

Na xa findi e xa wali sare ra.

¹⁰ E ya xa rafoto, e xa donxu.

E xa kunkurun e xa toore bun ma waxati birin.»

¹¹ Na kui, n man xa maxorinyi ti, Isirayilakae to bara tantan, e bira, e mu noma rakelide soton? Astofulahi! Kono e xa tantanyi bara a niya si gbete birin xa no kisi sode, alako na kisi xoli xa Isirayilakae fan suxu. ¹² A di, xa e xa tantanyi findixi heeri xungbe nan na dunja be, a findi barake ra si gbete fan be, e xa fe na rakamali, heeri nun barake xun mu masama xe ki fanyi?

¹³ N xa fa woyen wo be, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. N to findixi xera ra wo tan si gbete be, n sewama ne n ma wali ra, n a matxo, ¹⁴ alako temunde na xa a niya n boore Yuwifie xa mila n ma masenyi ma, ndee xa no kisode e ya ma. ¹⁵ Ala a kobe sofe e ra, xa na bara a niya lanyi xa so Ala nun dunja tagi, a di, Ala e ragbilenfe a yete ma, na mu luma xe alo mixi na rakeli faxamixie ya ma? ¹⁶ Xa sansi xori xun singe bara fi Ala ma, a donxo birin bara

findi a gbe ra. Xa wuri bili sanke bara fi Ala ma, a salonyie fan bara findi a gbe ra.

¹⁷ A luxi ne alo oliwi bili salonyi ndee na xaba a bili ma alako wula oliwi salonyie xa dafu na xabade ra. I tan misaalixi na wula oliwi salonyi nan na, naxan baloma na oliwi bili saabui ra, i dafuxi naxan na. ¹⁸ Na kui, i naxa i yete igbo na salonyi xabaxie ma. Beenun i xa i yete igbo, i mapoxun sinden, a i tan xa mu wuri bili sanke rabaloxi. Wuri bili sanke nan i tan nabaloxi. ¹⁹ Kono i fama ne a falade, «Wuri salonyie xabaxi ne alako n tan xa dafu e xabade ra.» ²⁰ Nondi na a ra. E xaba e xa danxaniyatareja nan ma, i fan dafuxi naa i xa danxaniya nan ma fe ra. Kono i naxa i yete igbo. I jan xa gaaxu, ²¹ barima xa Ala mu oliwi bili fanyi salon singee lu na, a mu i fan luma na de! ²² Na kui, i joxo sa a xon ma a Ala xa fanyi gbo, kono a xa fe man maxoxoxo. A xa fe maxoxoxo mixie nan ma naxee bara a xa kira bejin, kono a xa fanyi gbo i tan be xa i luma a xa fanyi kira xon ma. Xa na mu a ra a i fan ma fe rabama ne alo a na oliwi salonyi xa fe raba ki naxe. ²³ Yuwifie fan, xa e e xa danxaniyatareja bejin, e man fama dafude wuri bili ra, e xaba naxan ma, barima Ala senbe gbo. A tan noma e ragbilende e lude fori. ²⁴ I tan nu findixi wula oliwi salonyi nan na, naxan xabaxi a dafu oliwi bili gbete ma, wo nun naxan keren mu a ra. Xa Ala bara na raba i be, a mu taganma oliwi bili fanyi salonyi ragbilende a lude fori, a a dafu na oliwi bili fanyi ma, e nun naxan keren a ra.

²⁵ N ngaxakerenyie, n waxi ne wo xa yi gundo kolon, alako wo naxa wo yete mapoxun lonnilae

ra. Isirayilakae boɲe balanxi ne sinden, han beenun si gbete danxaniyatose konti xa kamali. ²⁶ Na kui, Isirayila birin fama ne rakiside, alo a seɓexi ki naxe:

«Mixi xunsarama fama ne keli Siyoni,
a Yaxuba bonsoe ba Ala kolontareya foxo ra.

²⁷ Saate nan na ki n naxan tongoma e be,
n na e xa yunubie xafari loxo naxe.»

²⁸ Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan nan ma munafanyi xa fe ra. Kono Ala to e sugandi a yete be, a e xanuxi e benbae nan ma fe ra, ²⁹ barima xa Ala bara a janige a xa mixi ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama feo! ³⁰ Singe ra nu wo nu findixi Ala matandilae nan na, kono yakosi wo hinne sotoxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui ra. ³¹ E tan bara fa findi Ala matandilae ra alako wo tan xa hinne soto Ala yi, na xanbi, a man xa hinne e fan na. ³² Na kui, Ala bara adama birin lu tinxintareya xa noe bun ma alako a xa hinne e birin na.

Ala batu

³³ Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma!
A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu na!
A xa nate tongoxi kui mu kolonma,
a jere ki mu fahaamuma!

³⁴ Nde Marigi xa mapoxunyi kolon?
Nde noma a raside?

³⁵ Nde bara a doni,
a naxan xa doni ragbilenma a ma?

³⁶ Se birin kelixi a tan nan ma,
se birin baloxi a tan nan saabui ra,
a se birin daaxi a yete nan be.

Tantui na a be abadan! Amina.

12

Ala xa pama jere ki

¹ Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara hinne wo ra, n bara wo maxandi wo xa wo yete ba serexe ra Ala be, serexe seniye naxan bama a jipe ra, naxan nafanxi Ala ma. Na nan findima wo xa batui xori ra. ² Wo naxa wo jere yi dunija mixie jere ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo jere ki fori masara, a boje neene nun xaxili neene fi wo ma. Na kui, wo noma ne Ala waxonfe fanyi kolonde, naxan a kenexi, naxan kamalixi.

³ Ala to hinne n na, a n findi a xa xera ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yete sa yire, wo xa fe mu dennaxande lixi. Wo naxa wo yete igbo, wo xa wo yete mato danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan fi kankan ma. ⁴ Fate keren nan na kankan be, konon na fate salonsee wuya. Fate salonsee birin nun a gbe wali. ⁵ Won fan na na ki ne. Hali won to wuyaxi, won birin bara findi fate keren na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won luxi ne alo fate salonsee naxee fatuxi Isa fate ra won man fatu won bore ra, won birin findi fate keren na.

⁶ Ala won kima kie ra naxee doxo wuya. A na rabama a xa hinne bere nan ma a bara naxan janige kankan be. Xa a mixi nde kixi a xa no woyende Ala xili ra, na kanyi xa woyen Ala xili ra a xa danxaniya xasabi ma. ⁷ Xa a nde kixi mixi mali wali nan na, na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi kawandife nan na, na kanyi xa kawandi ti. ⁸ Xa a nde kixi mixi ralimaniyafe

nan na, na kanyi xa mixie ralimaniya. Xa a nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa a nde findi tɔɔrɔmixie malima ra, a kanyi xa na raba sɛɛwɛ ra.

⁹ Wo xa mixie xanu bɔɔɛ fiixɛ ra. Wo xa fe kobi xɔn, wo xa fe fanyi suxu wo sɛnbɛ birin na.

¹⁰ Wo xa wo bore xanu ngaxakerenya xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya dangife wo yetɛ ra. ¹¹ Wo tun naxa raxɔnɔ, wo xa wo tun nabɛxi. Wo xa wakili wo bɔɔɛ birin na. Wo xa wali wo Marigi bɛ. ¹² Wo xa sɛɛwa fe ma wo xaxili tixi naxan na. Wo xa duluxɔtɔ wo xa tɔɔrɛ kui. Wo naxa tagan Ala maxandide. ¹³ Wo xa seniyentɔɛɛ mali e xa tɔɔrɛ kui. Wo xa xɔɔɛ rasɛnɛ.

¹⁴ Wo xa Ala maxandi mixie bɛ naxee wo naxankatama. Wo xa duba e bɛ, wo naxa e danka. ¹⁵ Wo xa sɛɛwa booree xa sɛɛwɛ, wo xa sunnun boore xa sunnunyi. ¹⁶ Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo yetɛ igbo, yetɛ magore nan xa rafan wo ma. Wo naxa wo yetɛ mapɔxun lonnilae ra.

¹⁷ Wo naxa fe kobi ɔɔxɔ fe kobi ra. Wo xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae nan na. ¹⁸ Wo xa wo nɔ fe birin naba alako lanyi xa lu wo nun mixi birin tagi. ¹⁹ N xanuntenyie, wo naxa wo gbɛɔxɔ wo yetɛ ra, wo xa na lu Ala ma, barima a sɛbɛxi Kitaabui kui,

«Ala naxɛ, n tan nan wo gbɛɔxɔma,
n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama ma.»

²⁰ A man sɛbɛxi,

«Xa kaame na i yaxui ma, i xa a ki donse ra.
Xa ye xɔli na a ma, i xa a ki ye ra.

Na kui a luxi ne alo i na te wolee ibaganfe a xunyi ma.»

²¹ Wo naxa tin fe kobi xa no wo ra, wo tan nan xa fe kobi no, fe fanyi raba ra.

13

Ala waxonfe

¹ Birin xa a yete magoro a xa mangee be, barima mangeya birin kelima Ala nan ma, a na a ragiri naxan ma. ² Na nan a ra, mixi naxan na mange matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari matandixi. A fama ne a xa na wali kobi sare soto. ³ Wali fanyi rabae mu gaaxuma mangee ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mange ya ra, i xa lu kira fanyi nan xon ma. Na kui, mange fama ne i matoxode, ⁴ barima mange walima Ala nan be wo xa munafanyi xa fe ra. Konon xa i fe kobi raba, a lanma i xa gaaxu, barima santidegema mu na mange yi fufafu xa ra. A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xone nan masenma fe kobi rabae xili ma. ⁵ Na nan a toxi, fo wo xa wo yete magoro ne mangee be. Wo na rabama na jaxankate xa fe gaaxui ma, a nun man wo boje nan yati wama wo xa a raba na ki.

⁶ Wo lan wo xa duuti fi na nan ma, barima duuti maxilie fan na Ala xa yaamari nan na. ⁷ Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa naxan soto. Wo duuti so duuti maxilie yi, wo wo magoro mixie be wo lanma wo xa wo magoro naxee be, wo mixie binya wo lan wo xa naxee binya.

⁸ Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore be, barima

naxan na a boore maxanu, a bara seriye raka-mali. ⁹ Ala xa yaamarie alo, «I naxa yene raba, i naxa mixi faxa, i naxa muje ti, i naxa mila,» a nun yaamari gbete birin, nee malanxi findixi masenyi keren nan na: I xa i boore xanu alo i yete yati. ¹⁰ I na i boore xanu, i mu fefe kobi niyama a ra. Na na a ra, i boore xanufe findixi Ala xa seriye birin nabatufe nan na.

¹¹ Na fe birin kui, wo a kolon won na waxati naxe. Xunu temui bara a li xi xoli ma, kisi bara makore won na dangi waxati ra won danxaniyaxi temui naxe. ¹² Koe bara masiga, a gbe mu luxi kuye xa iba. Won xa Sentane xa dimi walie bejin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won xa a xa geresosee tongo. ¹³ Won xa jere tinxinyi kui alo a lanma won xa jere ki naxe Ala xa naiyalanyi kui. Won naxa siga xulun jaaxi, won naxa siisi, won naxa yene nun langoepa raba, won xa gere nun tone lu na. ¹⁴ Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bende waxonfe foxo ra.

14

¹ Wo xa danxaniyatoe rasene hali a xa danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a xa manoxunyi birin xa fe ra. ² Mixi nde noma lade a ra, a donse birin radaxaxi a be, konjo mixi gbete naxan xa danxaniya mu tilin, a noma lade a ra a sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a be. ³ Mixi naxan donse mooli birin donma, na mu lan a xa a boore rapaaxu naxan tondima donse nde donfe ra. Mixi naxan mu sube donma, na kanyi fan mu lan a xa a boore makiiti naxan sube donma,

barima Ala na kanyi fan nasenema ne. ⁴ Nde i findixi kiitisa ra mixi gbete xa konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a xa wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba, na na a tan nun a marigi nan tagi. Anun, a xanma ne, barima Marigi Ala noma a raxande.

⁵ Mixi nde noma lade a ra a loxoe tide gbo e boore be, konon mixi gbete tan be, loxoe birin lan. Kankan laxi naxan na, a xa la a ra a boje nan yati ma. ⁶ Naxan laxi a ra a loxoe tide gbo e boore be, na kanyi laxi a ra Marigi nan be. Naxan donse mooli birin donma, a kanyi a rabama Marigi nan be, barima a tantui rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi naxan mu donse nde donma, na kanyi fan na rabama Marigi nan be, barima a fan tantui rasigama Ala ma.

⁷ Mixi yo gbe mu a yete ra, keli yi dunipa, han laaxira. ⁸ Xa won balo, xa won faxa, na birin nabama Marigi nan be. Xa won baloxi, xa won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan na, ⁹ barima Ala xa Mixi Sugandixi faxa ne, a man keli faxe ma, alako a xa findi mixi faxaxie nun a baloxie Marigi ra. ¹⁰ Munfe ra i tan fa i boore makiitima? Munfe ra i a rapaaxuma? Won birin mu fama tide xe Ala ya i kiiti loxoe? ¹¹ A sebexi Kitaabui kui,

Marigi naxe, «N xa nondi masen wo be.

Birin fama ne e xinbi sinde n be.

Adamadi de birin fama a masende, a n tan nan na Ala ra.»

¹² Kankan fama ne a xa wali dentegede Ala be.

¹³ Na kui, won naxa won bore makiiti. Won xa fe birin nan naba alako won naxa won ngax-

akerenyi ratantan. ¹⁴ N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu na naxan findixi donse seniyyentare ra. Kɔnɔ xa i xaxili bara siikɛ donse nde xa seniyyentarepa ma, na bara findi i bɛ se seniyyentare ra. ¹⁵ Xa a sa li i donse nde donma naxan i ngaxakerenyi tɔɔrɔma, i mu jɛrɛfɛ xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan ma fe ra. ¹⁶ Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra wo bɛ. ¹⁷ Ala xa mangɛya niini mu findixi donse nun minse fe xa ra. A findixi tinxinyi nun sɛɛwɛ fe nan na, Ala Xaxili Seniyyenxi saabui ra. ¹⁸ Mixi naxan walima Ala xa Mixi Sugandixi bɛ yi mɔɔli ra, a rafanma nɛ Ala ma, a rafan mixie fan ma.

¹⁹ Na kui, won xa fe birin naba alako lanyi xa lu won tagi, won xa won bore xa danxaniya sɛnbɛ so. ²⁰ I naxa Ala xa wali xun nakana donse nde xa fe ra. A nɔndi ki ma, donse birin daxa, kɔnɔ a mu lan mixi yo xa donse nde don naxan a ngaxakerenyi ratantanma. ²¹ Hali mixi mu sube yo don, a mu wɛni yo min, a mu fefe yo raba naxan a ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.

²² Maɲɔxunyi yo na i bɛ yi xa fe ra, i xa a lu i nun Ala tagi. Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu a yɛtɛ ratɔnma a xa maɲɔxunyi saabui ra. ²³ Kɔnɔ xa mixi donse nde donma a siikɛxi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiiti kana a yɛtɛ bɛ, barima a bara fe raba a mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan na, na tan bara findi yunubi fe ra a bɛ.

Danxaniyatɔɛ malife

¹ Won tan naxee xa danxaniya tilin, a lanma won xa diɲe mixie be naxee xa danxaniya mu tilin. Won naxa won yete waxɔnfe gbansan xa fen. ² Kankan xa a boore nan xa heeri fen, naxan nɔma a malide a xa danxaniya xun xa masa. ³ Ala xa Mixi Sugandixi mu a yete waxɔnfe xa fen. A a fala ne alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Konbie naxee ilanxi i ra, nee n tan nan lixi.»

⁴ Fe naxan birin sebexi Kitaabui kui waxati dangixi, e sebexi ne alako won xa fahaamui soto, won xa won tun nabexi, won xa limaniya, alako xaxili tide xa lu won be. ⁵ Ala, a tan naxan tun nabexiya nun limaniya fima, a xa lanyi raso wo tagi alo a xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo be ki naxe, ⁶ alako wo xa Ala matɔxɔ xaxili nun xui keren na, a tan naxan findixi a xa Mixi Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.

⁷ Na kui, wo xa wo bore rasene alo Ala xa Mixi Sugandixi wo rasene ki naxe, alako Ala xa matɔxɔɛ soto. ⁸ N xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi wali ne Yuwifie be alako a xa a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara a xa laayidie rakamali a naxee tongo e benbae be. ⁹ Si gbeteɛ fan Ala matɔxɔma a xa hinne xa fe ra, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Na nan a ra n i matɔxɔma si birin tagi, n beeti bama ne i xili xa binye bun ma.»

¹⁰ A man sebexi,
«Si gbeteɛ, wo nun Ala xa nama xa seewa.»

¹¹ A man sebexi,
«Wo tan pamanee birin,
wo Marigi matɔxɔ,

si birin xa a tantu.»

¹² Annabi Esayi man naxa a masen,

«Yisayi xa di fama ne.

A findima ne mange ra si birin xun ma,

e fan e xaxili tima ne a ra.»

¹³ Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa wo rafe seewe nun bojesa ra danxaniya kui a mooli birin na. Na kui, xaxili tide luma ne wo be temui birin, Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe saabui ra.

Polu xa wali

¹⁴ N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo boje fan, wo bara lonni soto a fanyi ra, wo fata wo bore raside. ¹⁵ Kono n to sebeli tixi wo ma, n ma masenyi ndee findixi masenyi xoxoxoe nan na alako n xa wo ratu, barima Ala to hinnexi n na, ¹⁶ a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa walike ra sigafe ra si gbete ma. Na kui, n serexedube wali nan nabama n to Ala xa xibaaru fanyi kawandima si gbete be, alako Ala Xaxili Seniyenxi xa e findi serexe seniyenxi ra naxan Ala kenenma.

¹⁷ Na birin kui, n nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa to a ra, n noma seewade n ma wali ra Ala be, ¹⁸ barima n mu suusama fefe xa fe falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara naxan naba n saabui ra, alako si gbete xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma masenyie nun n ma kewalie saabui ra, ¹⁹ kaabanakoe nun tonxumae xa senbe saabui ra, a nun Ala Xaxili Seniyenxi senbe saabui ra. Na kui, kelifa Darisalamu han a sa doko Iliri ra, n bara Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi rayensen ye. ²⁰ Na birin kui, n kataxi ne n xa mixie kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee

mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na rabafe kawandila gbete dangi foxi. ²¹ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«A xa fe singe mu nu fala naxee be,
e fama ne a kolonde.

Mixi naxee singe mu nu a xa fe me,
e fama ne a fahaamude.»

²² Yi wali nan a niyaxi n mu noxi sigade wo yire.

²³ Yakosi n ma wali bara jon yi boxie ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi je wuyaxi.

²⁴ A xoli n ma n xa dangi wo yire n na kira suxu sigafe ra Sipanyi boxi ma. Won xa lu yire keren waxati nde ma alako n xa jalexin wo tofe ra, a xoli n ma wo xa n mali sigafe ra Sipanyi.

²⁵ Yakosi n na sigafe Darisalamu seniye tsee malide, ²⁶ barima danxaniyatse jamae naxee na Masedon nun Akayi boxi ma, e a panige ne e xa e harige nde malan, e xa a rasanba Darisalamu misikiinee ma naxee na na seniye tsee ya ma.

²⁷ E tan nan a panigexi. Anun, a lanma e xa na nate tongo barima Yuwifie to findi saabui ra e tan si gbete be Ala xa fee kui, a lan ne e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra. ²⁸ Na kui, n na ge na wali ra, n yi kobiri so e yi danxaniyatsee bara naxan nasanba, n dangima wo yire sigafe ra Sipanyi boxi ma. ²⁹ N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barake nan na wo be.

³⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili Seniyenxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n be Ala maxandi kui. ³¹ Wo Ala maxandi n be a xa n

natanga Yudaya danxaniyataree ma, a nun man, Darisalamu seniyeŋtɔɛɛ xa jɛlɛxin e malise ra n sigafe naxan na e xɔn. ³² Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima sɛɛwɛ kui, won nɔ won bore senbɛ sode. ³³ Ala, a tan naxan bɔɾɛsa fima, a xa lu wo birin sɛɛti ma. Amina.

16

Xɛɛbui

¹ N bara wa won ngaxakerenyi ginɛma Fowebe masenfe wo bɛ, naxan danxaniyatɔɛ jama malima Senxereya taa kui. ² Wo xa a rasɛnɛ Isayanka ki ma, alɔ a lanma seniyeŋtɔɛɛ xa a raba ki naxɛ. Xa a hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbegbe mali.

³ Wo xa Pirisila nun Akila xɛɛbu n bɛ, n walibooree Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui. ⁴ E fe birin naba nɛ e xa n nii ratanga beenun e xa e yɛtɛ ratanga. Bafe n tan na, si gbɛtɛɛ danxaniyatɔɛ jamaɛ birin e tantuma na fe ma. ⁵ Wo man xa danxaniyatɔɛ jama xɛɛbu naxan e malanma e xɔnyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto xɛɛbu n bɛ. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi bɔxi ma. ⁶ Wo xa Mariyama xɛɛbu n bɛ, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi. ⁷ Wo xa n boore Yuwifɛ Andironiku nun Yuniya xɛɛbu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa xɛɛrae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n bɛ Ala xa Mixi Sugandixi ma. ⁸ Wo xa Anpiliyatu xɛɛbu n bɛ, n xanuntenyi Marigi fɔxɔ ra. ⁹ Wo xa muxu waliboore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi xɛɛbu. ¹⁰ Wo xa Apelesi

xεεbu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie xεεbu n βε. ¹¹ Wo xa n boore Yuwifl Herodiyon xεεbu n βε. Wo xa Narisiso xa mixie xεεbu n βε, naxee danxaniyaxi Marigi ma.

¹² Wo xa Tirifena nun Tirifosa xεεbu n βε. Ginεe naxee e ra, e walima Marigi βε. Wo xa n xanuntenyi Peresidi xεεbu. A fan bara wali Marigi βε ki fanyi. ¹³ Wo Rufu xεεbu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan xεεbu n βε, naxan bara lu n βε alɔ n fan nga. ¹⁴ Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremesi, Patiroba, nun Heremasi xεεbu n βε, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e xɔnyi. ¹⁵ Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maagine xεεbu, a nun Olimipa nun seniyentɔe birin naxee na e xɔnyi. ¹⁶ Wo xa wo bore xεεbu sunbui seniyenxi ra. Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔe pamae birin wo xεεbu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yete ratanga mixie ma, naxee lanyi kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan soto. Wo xa wo makuya e ra. ¹⁸ Na mixi mɔɔlie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa βε. E birama e yete furi nan fɔxɔ ra, e nu fa lɔnnitaree madaxu wɔyen pɔxunmεe nun matɔxɔe ra. ¹⁹ Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N pɛlexinxi wo ra, kɔnɔ a xɔli n ma wo xa fahaamui soto fe fanyi ma, wo naxa wo manɔxɔ fe kobi ra. ²⁰ Ala, a tan naxan bɔpɛsa fima, a gbe mu luxi a xa Sentane ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinne wo ra.

²¹ N waliboore Timote wo xεεbu, a nun Lususi,

Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie. ²² N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxe sebe, n fan bara wo xeebu Marigi xili ra. ²³⁻²⁴ Gayu fan wo xeebu, naxan findixi n tan nun danxaniyatɔɛ nama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xeebu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.

²⁵ Matɔxɔɛ na Ala be, naxan nɔma wo senbe sode danxaniya kui, alo n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxe. Na xibaaru fanyi gundo fe nan masenma naxan nu ragataxi kabi temui xɔnnakuye, ²⁶ kɔnɔ naxan bara fa makenen alako si birin xa a kolon namipɔnmɛɛ xa sebelie saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui, birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na na, e a xui rabatu. ²⁷ Ala, a tan keren naxan fe birin kolon, matɔxɔɛ na a be a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra abadan. Amina!

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2